യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 166

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
സാർഥകേനാത്മശബ്ദേന ഖ്യാതിശബ്ദേന ചോജ്ഝിതാമ് .
ആത്മഖ്യാതിമിമാം വിദ്ധി ശിലാജഠരനിർഘനാമ് .. 1
ആദിസർഗാത്പ്രഭൃത്യേവ ചിദ്ദ്യോമൈവേത്ഥമാതതമ് .
കചത്യാത്മനി യത്തസ്യ ബുദ്ധാ തേനൈവ സർഗതാ .. 2
ന വഹന്തീഹ സരിതോ നേഹോന്മജ്ജനമജ്ജനേ .
വ്യോമ വ്യോമ്ന്യേവ ചിദ്രൂപം കചത്യേവമനിങ്ഗിതമ് .. 3
കചനോക്ത്യാ തു രഹിതാം സമഗ്രേണാസ്തകല്പനാമ് .
വിനോത്തരപദാർഥേന ത്വാത്മഖ്യാതിമിമാം വിദുഃ .. 4
ആത്മൈവേദം ജഗത്സർവം ഖ്യാതിര്യത്ര ന കിംചന .
അഖ്യാതോ നാമ ന ഖ്യാത്യാ കദാചിത്ഖ്യാപിതഃ ക്വചിത് ..5
ഖ്യാതിര+ഖ്യാതി-രി+ത്യത്ര വാചോയുക്തിരവാസ്തവീ .
കിം തത്ര ഖ്യാപനം നാമ സ്യാദ്വാ+പ്യ+ഖ്യാപനം-ച കിമ് .. 6
അഖ്യാതിരന്യഥാഖ്യാതിരസത്ഖ്യാതിരിതീതരാ .
ദൃശ്യാശ്ചിന്മാത്രരൂപസ്യ ഭാസശ്ചിത്ത്വചമത്കൃതാഃ .. 7
യഥാ യഥാ യദാ യേ യേ ചിന്മാത്രവ്യോമഭാസ്വതഃ .
ചിദംശവഃ കചന്ത്യച്ഛാസ്തദാ തേ തേ തഥാ തഥാ .. 8
ആത്മഖ്യാതി-രസത്-ഖ്യാതി/ര+ഖ്യാതിഃ ഖ്യാതിരന്യഥാ .
ഇ+ത്യേതാശ്-ചിച്ചമത്-കൃത്യാ ആത്മഖ്യാതേർവിഭൂതയഃ .. 9
ആത്മഖ്യാതിപദസ്യാർഥ ആത്മഖ്യാതിപദോജ്ഝിതഃ .
അനാദ്യന്തോ നിരുല്ലേഖഃ സോ്യ-മേക-ഘനഃ സ്ഥിതഃ .. 10
തത്രേദം മഹദാ+ഖ്യാനം ശ്രൃണു+ ശ്രവണ-ഭൂഷണമ് .
ദൂഷണം ദ്വൈതദൃഷ്ടീനാം ദ്യോതനം ബോധ-ഭാസ്വതഃ .. 11
അസ്തി യോജന-കോടീനാം സഹസ്രാണി+ പ്രമാണതഃ .
ആനീല-കുഡ്യകഠിനാ വിമലാ വിപുലാ ശിലാ .. 12
ന-സംധി-ബന്ധാ നിബിഡാ വജ്രസാരാ വിസാരിണീ .
അത്യന്ത-പുഷ്ടകഠിനജഠരാകാശനിർമലാ .. 13
അസംഖ്യകല്പനിചയമവിനാശാ ഘനാങ്ഗികാ .
കാന്താങ്ഗീ നിർമലത്വേന വ്യോമരൂപൈവ ലക്ഷ്യതേ .. 14
ജാതിസ്തു ജ്ഞായതേ തസ്യാ വിശിഷ്ടാ നൈവ കേനചിത് .
കഥം കുത്ര കദാ ചേതി/ നവി+ജ്ഞാതാ സദൈവ സാ .. 15
അന്തസ്തസ്യാസ്തു ഹൃദയേ ഭൂതധാതുവിവർജിതേ .
നിബിഡാനന്ത-കഠിനാ വജ്രസാരാ്വിനാശിനീ .. 16
ലേഖാമയാനി വിദ്യന്തേ സ്വാങ്ഗ-ഭൂതാനി ഭൂരിശഃ .
പദ്മജാലാനി ശങ്ഖാശ്ച ഗദാ+ശ്ചക്രാദയസ്തഥാ .. 17
ഖം വായുഃ സലിലം തേജോ വസുധേ+ത്യഭിധാ കൃതാ .

നാസീ+ത്തത്ര+ സ്വ/ലേഖാനാം/ ജീവ ഇത്യേവ വൈ തയാ .. 18
ശ്രീരാമ ഉവാച .
ശിലാസൗ ചേതനം തസ്യാഃ കുത ഇത്യുച്യതാം മമ .
അചേതനാ ശിലാ നാമ കഥം നാമ കരോതി ച .. 19
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ന-ചേതനാ ന-ച ജഡാ/ സാ-ശിലാ വിപുലോ-ജ്ജ്വലാ .
ജാതിം ജാനാതി കസ്തസ്യാഃ കസ്/തത്രാ+ന്യശ്ച വിദ്യതേ .. 20
ശ്രീരാമ ഉവാച .
തസ്യാഃ പശ്യതി താ ലേഖാഃ കഃ കഥം ജഠരസ്ഥിതാഃ .
കഥം വാ കേന സാ ഭഗ്നാ കദാ നാമേതി മേ വദ .. 21
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ന ഭേത്തും യുജ്യതേ സോഗ്രാ ന-ച ഭേത്താ ച വിദ്യതേ .
തഥൈവാപാരപര്യന്തദേഹിന്യാം സർവമാവൃതമ് .. 22
ലേഖാമയാനി വിദ്യന്തേ തത്രാ-നന്താനി കോടരേ .
വൃക്ഷപർവതജാലാനി നഗരാണി പുരാണി ച .. 23
തത്ര ലേഖാമയാഃ സന്തി ദേവ-ദാനവനാമകാഃ .
സൂക്ഷ്മാസൂക്ഷ്മാ നിരാകാരാഃ സാകാരാ ഇവ പുത്രികാഃ .. 24
ആകാശനാമ്നീ തത്രാസ്തി ലേഖാ വൈപുല്യശാലിനീ .
ഉപലേ-ഖാശ്ച സ+ന്ത്യ+സ്യാ മധ്യേ ചന്ദ്രാർകനാമികാഃ .. 25
ശ്രീരാമ ഉവാച .
കേന ദൃഷ്ടാ വദ ബ്രഹ്മ+ല്ലേഖാസ്-താസ്-തത്ര കിംവിധാഃ .
കഥം വാ വദ ദൃശ്യന്തേ നിപിണ്ഡോപല-കോശഗാഃ .. 26
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
മയാ രാഘവ താ ദൃഷ്ടാസ്/താദൃ+ശ്യസ്-തത്ര ലേഖികാഃ .
തവാപീച്ഛാ യദി ഭവേത്-തത്താസ്ത്വ-മപി പശ്യസി .. 27
ശ്രീരാമ ഉവാച .
താദൃശീ വജ്രസാരാ സാ ശിലാ ഭംക്തും ന യുജ്യതേ .
തഥാപി ഭവതാ ദൃഷ്ടാ ലേഖാസ്/തത്/കോശഗാഃ കഥമ് .. 28
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഏതസ്യാ ജഠരേ രാമ ലേഖാഹം ജഠരേ സ്ഥിതഃ .
തേന പശ്യാമി തത്രസ്ഥോ ലേഖാജാലം തദക്ഷതമ് .. 29
കോ ഽസൗ ശക്തോ ഽന്യഥാ ഭംക്തും താം ശിലാ-മഹ-മന്തരേ .
തത്സർവം ദൃഷ്ടവാംസ്തസ്യാ അഹം തത്രാന്തരസ്ഥിതഃ .. 30
ശ്രീരാമ ഉവാച .
കാസൗ ശിലാഥ കശ്ച ത്വം വദ മേ ക്വാസി സംസ്ഥിതഃ .
കിമേതദ്വദസി ബ്രൂഹി കിമേതദ്ദൃഷ്ടവാനസി .. 31
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
പരമാത്മമഹാസത്താ കഥിതൈഷാ മയാ തവ .
അനയൈവ വചോഭംഗ്യാ ന ത്വേഷാ വിപുലാ ശിലാ .. 32
പരമാത്മമഹാസത്താശിലായാ ജഠരേ വയമ് .

തച്ഛിലാമാംസമേവേമേ സൗഷിര്യപരിവർജിതേ .. 33
തച്ഛിലാങ്ഗം നഭോ വിദ്ധി തച്ഛിലാങ്ഗം സദാഗതിഃ .
തച്ഛിലാങ്ഗം ക്രിയാശബ്ദാ വാസനാ കാലകല്പനാ .. 34
ഭൂമിരാപോഽനലോ വായുഃ ഖം മനോ ബുദ്ധിരേവ ച .
അഹംകാര ഇതീദം തത്തച്ഛിലാങ്ഗമുദാഹൃതമ് .. 35
പരമാത്മമഹാസത്താ ശിലാ മാംസമിമേ വയമ് .
സർവ ഏവ തതോഽനന്യേഽപ്യന്യേ ത്വിതി ച വിദ്മഹേ .. 36
ചിന്മാത്രൈകാത്മികാ യേയം കിലാതിമഹതീ ശിലാ .
ഏതസ്യാ വ്യതിരേകേണ ക്വ തദസ്തി കിമുച്യതാമ് .. 37
ശുദ്ധം വേദനമേവേദം ഘടാവടപടാദികമ് .
യഥാ സ്വപ്നേ തഥാ ഭാതി ജലമൂർമിതയാ യഥാ .. 38
ഇദം ബ്രഹ്മ ഘനം സർവം ചിന്മാത്രഘനമാതതമ് .
പരമാർഥഘനം ശാന്തം സർവമേകഘനം വിദുഃ .. 39

ഏകം മഹാചിതി ശിലോദരമേവ സർവം
സൗഷിര്യവർജിതമപാരമനാദിമധ്യമ് .
തേനാത്മനൈവ കലിതാ കലനാത്മനേയം
സർഗോ ജഗദ്ഭുവനമിത്യപി ദൃശ്യനാമ്നീ .. 40

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണ പ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ ശിലോപാഖ്യാനം നാമ ഷട്/ഷഷ്ട്യധിക-ശതതമഃ
സർഗഃ .. 166 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
6.1.2024